مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

پوهندوی آصف بهاند

۲۰۱۸/۰۵/۲۲

لوښي د زدکړو په لور، که نه...

دویمه برخه

په هر صورت دې پریکړې ته به په ښه نظر وګورو او هیله چې له دې وروسته د هیواد په هره سیمه کې دې ته ورته مثبتې پریکړې وشي. هیله ده داسې و نه شي لکه د دولت د نورو پریکړې په څېر چې پریکړې کیږي، پر یخ یې لیکي، سره لمر ته یې ږدي او...

د دې ښې او مثبتې پریکړې له ښه والي سره، زه په دې ډاریږم چې د افغانانو د افراط او تفریط په سلسله کې د دې په مقابل اړخ کې بله داسې پریکړه ونه شي چې د هرې کورنۍ کوچنی که د ښونځي پر لار تر سترګو شو، هغه ته به د مرګ تر پولې سزا ورکول کیږي.

کومې ډلې ټپلې چې همدا اوس په افغانستان کې د واک پر ګدۍ ناست دي، مخکې له واک نه، کله چې په مسلحانه اپوزیش درېځ کې وو، د ښونځیو سوزول او د ښونکو حلالول یې ثواب ګڼل کېده، خو اوس چې دوی په واک کې دي، هماغه د دوی کاروانه اوسنی مسلح اپوزیشن تکراروي، نو دا نه یوازې ثواب نه ګڼل کیږي، بلکې غیر شرعي او ضد بشري ګڼل کیږي او نور داسې ډیر مثالونه.

بله خبره دا ده چې باید په څېر ولیدل شي او فکر پرې وشي چې همدا اوس د هیواد د دریګونو قواوو واک د څه ډول خلکو په لاس کې دی:
ـ څومره زدکړې لري؟
ـ د دریګونو قواوو په هر ټیټ، منځوي یا لوړ مقام کې چې واک لري، د هغه ورتیا ورسره شته که نه؟
ـ په پای کې د هیواد د ابادولو او نوي نسل د روزلو په برخه کې څه ډول فکر کوي؟

که زه د دریګونو قواوو د دندو او مسولیتونو په باب څه ولیکم، خبره به له مقالې، کتاب او کتابونو نه هم واوړي. یو لنډ خو ډیر هنرمندانه مثال به یې زه دلته راوړم چې زما یوه فیسبوکي ملګرې د ۲۰۱۶ کال د جون په یولسمه نیټه په طنز دوله ژبه داسې حقیقت لیکلی چې له خندا به دې بدودي ورته ونیسي او د اوښکو په تویولو به دې اوښکې وچې شي.
زما یو نالیدلي فیسبوکي اشنا دغه څو جملې د پارلمان د وکیلانو په باب لیکلې وې چې د مالیې له وزیر څخه څه غوښتنې لري. په هغه وخت کې ما دا څو جملې کاپي کړې او سر لیک مې ورته وټاکه:

«د دایکندي وکیل، د کندهار وکیل»
اوس هغه جملې دلته د مثال له پاره رانقلوم:

«ټاپه و هل یې پر تاسو،
په کابل کې د مالیې وزیر ته د ډایکنډي وکیل د پوهنتون جوړولو پیشنهاد ور وړي، د پنجشیر وکیل د روغتون درخواست کوي، د کاپیسا وکیل د سړک پخولو ړغ پورته کوي، د پروان وکیل د بریښنا د پایو د لا تینګښت ټینګار کوي...
خو د لوی کندهار وکیل د تر حساب تېرو مساجدو او جامع ګانو سره، سره د بلې جامع د جوړولو آمر څني اخلي!
دي ته اوس په کوم نظر ګورئ؟

زموږ اولنۍ اړتیا څه ده؟ خبر یاست چې په ټول اروزګان کې څو مکتبونه او پوهنتونونه لرئ؟ د روغتون کیسه خو یې در معلومه ده، چې لږ درنه پیښه وسي زخمیان د کندهار میرویس روغتون ته راځغلوي...

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په څیر و لولئ

دین یې دام دئ د دنیا په لار کې ایښئ
پـرې را اړوي وحشیان د مـخلـوقــات
رحمان بابا»

په افغانستان کې د نجونو د تعلیم له پاره رسمي او دولتي هڅې شوي دي، خو پایله یې کله محسوسه او کله به لا درکه وه. حتی داسې هم شوي چې افغانستان د نجونو له پاره تر ټولو خطرناک هیواد بشودل شوی دی.

بي بي سي د ۲۰۱۷ کال په اکتوبر کې یو راپور خپور کړ چې سر لیک یې داسې و:

«افغانستان د نجونو تعلیم لپاره ځلورم ناوړه هېواد»

د دې سر لیک او رپوټ له لوستلو سره سم مې د **«یوه بله نیکنامي؟»** تر سرلیک لاندې یوه مقاله ولیکله او سمدلاسه مې خپره کړه.

د دې مقالې په یوه برخه کې ما (آصف بهاند) داسې لیکلي دي:

«څو ورځې مخکې (۱۱/۱۰/۲۰۱۷) د «نجونو نړیواله ورځ» ورځ ولمانځل شوه او زمو میډیا هم لږ و ډیر ونډه په کې واخیسته. ځینو هسې یاده کړه، ځینو په ښو تورو سره د نجونو د قدر داني له پاره یو څه ولیکل، یوه نیمه مقاله خپره شوه، د نجونو د ژوند د خرابوالي په باب ګزارشونه... او ځینو لا ولیکل چې دا ورځ بیا له کومه شوه.
په هر ډول چې و، د نجونو په باب یو غږ اوچت شو او یو ځل بیا د هیوادوالو او نړیوالو تر غوږونو پورې دا خبر او دا چیغه ورسول شوه چې په افغانستان کې د نجونو ژوند له هره اړخه خراب او تریخ دی او ډیره سلنه له تعلیم، ښوونځي او پوهنځي نه لرې دي.

د نجونو د ورځې د لمانځلو په لړ کې داسې تایید شوي او نا تایید شوي ارقام هم وړاندې شول چې د دوو میلیونو په شا و خوا کې نجونې ښونځي ته د تګ له حق نه محرومې دي او د دې محرومیت تر څنګه د تاوتریخوالي له ظالمانه ډولونو سره هم مخ دي. که ښوونځي ته لاړې هم شي، اویا سلنه نجونې په لږ لوړ سن او لږ جګ ټولګي کې نه پریښودل کیږي چې ښوونځي ته ادامه ورکړي؛ د دغو عیني ستونزو سره، سره د ښووني او روزني وزارت هم په ټاکلي وخت د نجونو ورځ ولمانځله.

وروسته له دې چې په میډیا کې د نجونو د ورځې درز دروز لږ غلی شو، بي بي سي داسې یو رپوټ خپور کړ چې هر بادرکه او با احساسه انسان ته ټکان ورکوي...
د بي بي سي په یاد راپور کې افغانستان د هغو هیوادونو په ډله کې څلورم ښودل شوی دی چې نجونې په کې د تعلیم نا وړه حالت لري...
د نړۍ په هر ګوټ کې چې یو منفي لست خپریږي، له بده مرغه چې افغانستان په کې وي او دا دی اوس مو په دې لست کې هم توره کړې، څلورم یو او دا په هیڅ وجه پټیدای هم نه شي. ملامتیا چا ته ور له غاړې ده، دا هم څوک نه مني، که ثابته هم شي چې ډیره سلنه موږ خپله افغانان ملامت یو، بیا خو جنګ او د جګړې نوم شته چې پېره ور له غاړې کړو او خانونه سپیني کوترې معرفي کړو، خو هغه شیبه مو هیره وي چې د غیرت، شرم او ځینو نورو دلایلو له مخې خور، لور وهو ټکوو او دې ته یې اړ باسو چې له ښونځي څخه لاس په سر او د کور بندیوانه شي، ښونځي ته د هغې (نجلی) په نه تګ چې څومره نورې ستونزې را ولاړیږي، هغه موهیرې وي.

پخوا ما په خپلو مقالو کې د نورو ولایتونو مثالونه ورکړي و، خو همدا اوس په میډیا کې داسې خبرونه راځي چې لا د ننګرهار غونډې فرهنګپاله ولایت کې هم په څلورو ولسوالیو کې یوه ښځینه فارغه نه شته. دغه رپوټ ته پاملرنه وکړئ:
«د ننګرهار ولایت د پوهنې ریاست چاروکي وایي، چې د دغه ولایت په څلورو ولسوالیو کې تر اوسه یوه جلۍ هم له دولسم ټولګي فارغه شوې نه ده.
د پوهنې ځای ناستي رییس سید عیسی سادات سلام وطندار ته وویل، چې په یو شمېر ولسوالیو کې ان ځینې کورنۍ خپلې لوڼې له شپږم ټولګي پورته زده‌کړو ته نه پرېږدي.
د پوهنې رییس وایي، چې **دوربابا، اچین، نازیان او لالپوره** ولسوالیو کې د دولسم ټولګي یوه فارغه هم نه لري.»

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالې د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

دا چې په نړیواله کچه د افغانستان نوم په هغه لست کې په څلورمه شمیره کې درول شوی چې د نجونو د تعلیم له پاره نا وړه حالت لري، (دا هم ځانته دلایل لري)...»

کیدای شي د تعلیم د مسالې په برخه کې د ځینو قلموالو هڅې، د ځینو دولتي مقاماتو(اشرف غني روان کال د ښونې او روزنې کال اعلان کړ) او د ځینو نا دولتي ټولنو (قلملار ټولنه، ویسا ورونه، چې د تعلیمي انقلاب لړ ۍ یې همدا اوس د هیواد په بیلا بیلو برخو کې روانه ده) د هڅو تاثیرات به وي، یا په عیني ژوندانه کې د شته نیمګړتیاوو او اړتیاوو درک او ورباندې پوهیدنه او ورسره د خلکو د پوهې او مالوماتو کچه دومره لوړه شوې چې اوس د نجونو د تعلیم مخه نیونکې کورنۍ په جرمانو محکومیږي.

پای

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ